

juli 2025

Rupel.blad

WANDELTIP:
Drie-verenwandeling LARGE

Magazine voor leden
Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar

COLOFON

Rupel.blad is het driemaandelijks magazine voor de leden van Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Rupelstreek.

Lid worden

Stort 38 euro op bankrekening: BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt
Dan bent u lid tot einde 2026
U ontvangt 4 keer/jaar Natuur en 4 keer/jaar Rupel.blad

Rupel.blad

Leden van andere Natuurpuntafdelingen, die Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 9 euro/jaar op rekening: BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften

Kunnen gedaan worden op rekening: BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt, mededeling 3796 Rupelstreek of 3718 Aartselaar, vanaf 40 euro fiscaal aftrekbaar

Contact Natuurpunt Rupelstreek

Erik De Keersmaecker: 0476/39.19.94
info@natuurpuntrupelstreek.be
www.natuurpunt.be/rupelstreek

Contact Natuurpunt Aartselaar

Luk Smets: 0477/66.94.32
info@natuuraartselaar.be
www.natuuraartselaar.be

Natuur.huis de Paardenstal

Boomsestraat 221 Niel
Bushalte de Lijn (Hellegat)
Lijnen: 290 – 291 – 294
In de periode mei/september elke zondag open, telkens van 14u tot 18u
Info: 0486/10.50.80 of
info@natuurpuntrupelstreek.be

Nieuwsbrieven en Blogspots

Natuurflits

Digitale nieuwsbrief met actueel nieuws over de activiteiten van Natuurpunt Aartselaar.
Aanmelden: stuur een mail naar : luk.smets@telenet.be

Rupel.bericht

Digitale nieuwsbrief van Natuurpunt Rupelstreek
Aanmelden: stuur een mail naar : info@natuurpuntrupelstreek.be

Kern Boom-Rumst:

facebook.com/NatuurpuntBoomRumst

Vormgeving Rupel.blad: Fried Happaerts
Oplage: 1.790 ex.

Samen maken we het verschil voor onze natuur - doe mee als vrijwilliger in de Rupelstreek!

Beste Natuurpunt-lid,

Onze natuurgebieden zijn meer dan een mooie plek om te wandelen. Ze zijn een onmisbare schakel in het behoud van biodiversiteit, het zuiveren van onze lucht en het bieden van rust aan mens én dier. Robuuste natuurgebieden vormen een buffer tegen klimaatverandering en dragen bij aan een gezonde leefomgeving. Ook in de Rupelstreek zijn deze groene plekken van onschatbare waarde — en daar mogen we samen best trots op zijn.

Maar die waardevolle natuur houdt zichzelf niet in stand. Achter elk opengehouden wandelpad, elke bloeiende bloemenweide en elk gezuiverd poelgebied schuilen vele helpende handen. Al jaren zetten tientallen vrijwilligers zich met hart en ziel in voor het beheer van onze gebieden. Mensen zoals Erik, een sleutelfiguur van het eerste uur, die nog steeds paraat staat maar stilaan op zoek is naar extra versterking. Want ook onze vaste krachten worden een dagje ouder, en samen kunnen we het werk verdelen. Daarom zoeken we extra vrijwilligers. Mensen zoals jij — natuurliefhebbers met een hart voor de streek. Er is voor elk wat wils: van maaien, zagen en snoeien tot het opruimen van maaisel. Liever iets minder fysiek? Ook bij inventarisaties, gidsbeurten, onderhoud van machines en gebouwen, het maken en ophangen van nestkasten of het bemannen van de toog in Natuur.huis de Paardenstal zijn helpende handen meer dan welkom.

Je hoeft geen expert te zijn: enthousiasme, goesting en een beetje tijd volstaan.

Wat krijg je ervoor terug? Vél. Samen werken in de natuur geeft niet alleen vol-doening, maar ook rust in het hoofd en verbondenheid. Je leert nieuwe mensen kennen die dezelfde liefde voor natuur delen. En misschien wel het mooiste: je ziet met eigen ogen hoe je inspanningen bijdragen aan meer leven, meer natuur en een hoopvolle toekomst.

We richten ons in de eerste plaats tot onze leden, mensen die het belang van waardevolle natuur ten volle begrijpen. En wees gerust: we verwachten heus niet dat je élk weekend paraat staat. Elk helpend handje telt, ook als dat maar nu en dan kan.

Ben je nieuwsgierig, of wil je gewoon eens komen kijken? Dan nodigen we jou, en eventueel een vriend of familielid, graag uit op onze kennismakingsnamiddag op 30 augustus om 14u in de Kleiputten van Terhagen. We geven je een rondleiding en tonen graag wat we doen en waarom dat zo belangrijk is. Geen verplichtingen — enkel een warme welkom en een open blik op een waardevolle vorm van engagement. Samen houden we de natuur in de Rupelstreek levend.

Doe je mee?

Groene groet,
Het team van Natuurpunt Rupelstreek

Cover: Dodaars - foto: David Van den Broeck

In de broedtijd, die van begin april tot eind augustus loopt, voelen dodaarsjes zich thuis op ondiepe poelen en plassen met een weelderige oevervegetatie. Op dat moment worden soortgenoten fanatiek uit het broedgebied weggejaagd. Het nest wordt aan de rand van de plas tussen een zeggen- of rietvegetatie gebouwd en lijkt op een stapeltje rottend hoopje planten op het water.

Water- en oeverinsecten, slakjes en visjes tot het formaat van een stekelbaars zijn de favoriete prooien. Dodaarsjes verraden hun aanwezigheid door de roep, een hoge triller die klinkt als bi-bi-bi-bi. In de winter zoeken dodaarsjes meer open water op en dan zijn ze ook op grotere plassen te vinden, hoewel ze ook dan erg schuw blijven.

Dodaarsjes kunnen tot wel drie keer per jaar eieren leggen en dus zwemmen er tijdens de lente- en zomermaanden dikwijls kleine dodaarsjes rond. Je kan het dodaarsje goed herkennen aan het witte dons op zijn achterste. Dit kenmerk verklaart ook zijn ietwat vreemde naam: 'dodde-aars', wat verwijst naar deze pluizige dot veertjes.

Cursus “samen de natuur in” nam migranten en allochtonen mee in onze natuur...

Vanaf midden maart kwam de cursus “Samen de natuur in 2025”, op kruis-snelheid en namen Marc, Gie en Erik, vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek de cursisten van LIGO Boom/Willebroek mee op stap voor meerdere bijzonder leerzame momenten in en over onze natuur. Tijdens 10 ontmoetingen lieten we vluchtelingen en migranten van de eerste generatie in de regio Rupelstreek op een laagdrempelige, leuke en educatieve manier kennismaken met de natuurlijke omgeving en de vrijwilligerswerking van Natuurpunt in de Rupelstreek. Eerder op donderdag 12 december had Marc de spits afgebeten, door samen met een groep cursisten op stap te gaan in de Schorre en langs de oevers van de Rupel met als leidraad: een winterse trukendoos. Natuur als uitvinder, was het thema waarbij Marc in maart tijdens 3 cursusmomenten kon demonstreren hoe dieren soms ingewikkelde constructies maken, die de mens naar dat voorbeeld ook gebruikt in allerlei toepassingen. Denk maar aan een vogelnest, een wespennest, een duikboot, spinnenwebben, tandwielen, enzoverder. Daarna was het de beurt aan Erik, die de cursisten vertelde dat de Rupel en Schelde deel uitmaken van een veel groter geheel, waar door de invloed van de zon en de

maan tweemaal daags hoog- en laagtij ontstaat. Hoe onze rivieren een thuis zijn voor vissen, vogels en zelfs voor zoogdieren, zoals de otter en de bever. In de Groene Hofstraat werd gekeken hoe huiszwaluwen hun nesten bouwen en daarna nam Erik de groep mee op de veerboot van Boom naar Klein-Willebroek, voor de meeste cursisten iets wat ze nooit eerder deden. Daar werd getoond wat het verschil is tussen een rivier en een kanaal en wat de functie is van een sluis. Met enkele groepen werd er zelfs tot in het natuurgebied Broek de Naeyer gewandeld en door de telescoop naar de nesten van aalscholvers gekeken. Eind april en midden mei nam Gie een groep cursisten mee voor een wandeling, waar de klemtoon lag op planten, die langs stoepen, pleinen en straten groeien. Met een andere groep werd gepoogd om met de smartphone planten te fotograferen. De cursus werd door Gie afgesloten in Natuur.huis de Paardenstal met het thema: Eetbare natuur. Door een mix van culturen werd er tijdens dat moment lekker geproefd en gegeten.

*Tekst: Erik De Keersmaecker
Foto: Carolien Thoelen – LIGO Boom/Willebroek*

Foto: Carolien Thoelen

Verder in dit nummer — juli 2025

Doe mee als vrijwilliger in de Rupelstreek!	2
Cursus “samen de natuur in”	3
Een nieuwe actie: De Rupelstreek zoemt!	4
Met “de Rupelstreek zoemt” krijgt Behaag..natuurlijk een mooi toemaatje!	5
Op stap voor de kerkuil, torenvalk en steenuil	6
Speuren naar kamsalamanders in het natuurgebied Kleiputten Terhagen	7
Met de wind in de pluimen	8
Wandeltip: Drie-verenwandeling LARGE	10
Schietfuiken in de Schelde en de Nete	12
Stippelmotten in de Reukens	13
Cursus Natuurgids Excursie Macro-invertebraten in de Reukens	14
Agenda Aartselaar	16
BioBlitz in de Reukens – samen op zoek naar 1000 soorten!	17
Agenda Rupelstreek	18

Geopark Schelde Delta

De Vlaams-Nederlandse Delta is een uniek gebied. De geologische ontstaansgeschiedenis, de rijke cultuurhistorie, het voortdurende gevecht met het water en het leven met het water is overal tastbaar. Elke plek vertelt haar eigen verhaal en draagt zo bij aan de identiteit van het Schelde-estuarium.

Meer info: www.schelledelta.eu

SCHELDE DELTA

Nationaal Park Scheldevallei

In Nationaal Park Scheldevallei wisselt machtige riviernatuur af met pittoreske dorpen en restanten van het industrieel erfgoed. Met rivieren die opnieuw bezwommen worden door een 50-tal vissoorten, met daarbij ook de legendarische fint of meivis. Tijdens de herfst- en wintermaanden vertoeven er honderden watervogels, terwijl de lente garant staat voor een enorme vogelrijkdom in de schorren en waterrijke natuurgebieden.

NATIONAAL PARK
scheldevallei

Het gaat niet goed met wilde bijen en deze cruciale bestuivers staan voor grote uitdagingen: van klimaatverandering en pesticiden tot een steeds kleiner wordend bloemenaanbod door toenemende bebouwing. Het resultaat? Een tekort aan voedsel voor de vele soorten wilde bijen die onze natuur rijk is.

Gelukkig kunnen we ze helpen en groeit het bewustzijn en de wil om bijen te helpen! Maar welke bloemen zijn nu écht goed voor wilde bijen? Met meer dan 420 verschillende soorten, elk met hun eigen voorkeuren, is het niet eenvoudig de juiste planten te kiezen.

Door struiken en bomen aan te kopen via Behaag natuurlijk worden de wilde bijen al heel hard geholpen. Deze planten voorzien in het voorjaar de bijen van het nodige voedsel. Maar wat als je ook je sierborder of terras bijvriendelijk wil maken? Welke planten moet je dan kopen?

Waarom is de juiste planten kiezen zo lastig?

Wist je dat een kwart van onze wilde bijen specialisten zijn?

Zij verzamelen stuifmeel van slechts één specifieke plantensoort of -familie. Ook de tonglengte van de bij en de kleur van de bloem spelen een rol in hun voedselkeuze. Bovendien zijn veel zogenaamde bijvriendelijke planten in tuincentra vaak behandeld met schadelijke stoffen en vooral gericht op honingbijen, niet specifiek op de noden van onze diverse wilde bijen. Dat kan inderdaad voor keuzestress zorgen als je het goed wilt doen!

Dankzij onderzoek van Natuurpunt Studie weten we precies welke planten essentieel zijn voor onze wilde bijen. Met "de Rupelstreek Zoemt" maken we het je makkelijk: Je kan nu zorgvuldig samengestelde plantepakketten kopen, perfect afgestemd op de behoeften van gespecialiseerde bijen-

Gehoornde metselbij – foto: Fons Van den heuvel

soorten, met specifieke omstandigheden zoals: terrassen, balkons of nattere bodems. Met de planten van 'de Rupelstreek zoemt' zorg je er voor dat ook tijdens de zomerperiode je tuin een buffet is voor onze wilde bijen.

Welke bloempakketten?

Je plant deze kruiden in de sierborder of in bloempotten. Je kan ze ook toevoegen aan een bestaande bloemenweide.

Elk pakket is goed om minstens 2m² bijenbuffet te creëren. Er worden 7 verschillende pakketten aangeboden.

Bloempakket 1: Gespecialiseerde bijen 1

Soorten: beemdkruid, knoopkruid, gewone berenklauw, gewone margriet
12 planten, 4 soorten, 3 planten per soort. Prijs: 38 euro

Bloempakket 2: Gespecialiseerde bijen 2

Soorten: perzikbladig klokje, duizendblad, betonie, gewone ereprijs
12 planten: 4 soorten, 3 planten per soort. Prijs: 38 euro

Bloempakket 3: Hommels

Soorten: wild kattenkruid, geelwitte klaver, witte dovenetel, smeewortel
12 planten: 4 soorten, 3 planten per soort. Prijs: 38 euro

Bloempakket 4: Halfschaduw

Soorten: bosandoorn, ruig klokje, kruipend zenegroen, gevlekte dovenetel
12 planten: 4 soorten, 3 planten per soort. Prijs: 38 euro

Bloempakket 5: Vochtige plekken

Soorten: grote kattenstaart, grote wederik, heelblaadjes, grote engelwortel
12 planten: 4 soorten, 3 planten per soort. Prijs: 38 euro

Bloempakket 6: Bloempot

Soorten: marjolein, gewone rolklaver, Dalmatiëklokje
9 planten: 3 soorten, 3 planten per soort. Prijs: 28 euro

Bloempakket 7: Bloembollen

Soorten: sierui, kogellook, blauw druifje, boerenkrokus
24 bloembollen: 4 soorten, 6 bloembollen per soort. Prijs: 13 euro

Beemdkruid met Pluimvoetbij - foto: Fried Happaerts

Betonie - foto: Fried Happaerts

Margriet - foto: Fried Happaerts

Smeewortel - foto: Fried Happaerts

Bestellen kan uiterlijk tot 24/10/2025

Een bestelling plaatsen, wanneer en waar afhalen bestellingen: zie info Behaag natuurlijk 2025

Behaag..natuurlijk een mooi toemaatje!

Behaag...Natuurlijk is inmiddels 32 jaar oud, en krijgt dit jaar met de actie: de Rupelstreek zoemt, een bijzonder mooi toemaatje!

Het gaat wereldwijd en ook in onze lage landen nog steeds de foute kant op met wilde bijen, hommels en zweefvliegen. Meer dan de helft van de ruim 350 in de in Nederland en Vlaanderen voorkomende soorten worden met uitsterven bedreigd. Onder meer door pesticidegebruik, verstedelijking en klimaatverandering. Hun achteruitgang heeft niet alleen effect op het ecosysteem zelf, maar ook op onze voedselvoorziening. Insecten zijn nodig om het stuifmeel van de ene bloem naar de andere te brengen. Veel voedselgewassen en planten kunnen zich daarna pas voortplanten of vruchten krijgen.

Iedereen die een tuin of zelfs maar een balkonnetje heeft kan helpen om het tij te keren. Plant een streekeigen haag of een vogelbosje. Heb je meer ruimte, dan kan je zelfs een houtkant of enkele fruitbomen aanplanten.

Ook helpt het om een bijenhotel in je tuin op te hangen. Omdat wilde bijen niet zo'n grote afstand afleggen, hebben ze bloemen nodig in hun directe omgeving.

Sinds de start van de campagne in 1994 heeft Behaag..natuurlijk al enorm veel leven in kleine en grote tuinen gebracht. Maar het kan dus nog veel beter, met steeds meer levende tuinen.

Wat is er trouwens leuker dan tijdens het ontbijt of tijdens het middageten van op het terras of vanachter het raam naar de vogels in de tuin te turen? Elke dag opnieuw en je

kan er uren naar kijken...

Zorg er wel voor dat de vogels in je tuin een veilig plekje hebben om naartoe te vliegen. Een boom of enkele opgaande struiken kunnen al volstaan. Een meidoorn is een topsoort voor elke tuin.

Dit jaar zijn er weer enkele fruitboomsoorten in het aanbod opgenomen. Ze zorgen allen voor een formidabele bloei, een waar eldorado voor wilde bijen en hommels. Terwijl het fruit, al dan niet afgefallen, een belangrijke voedselbron is voor vogels en vlinders. De aangeboden soorten zijn allen zelfbestuivend, maar kruisbestuiving met soorten die in de buurt staan, levert wel een betere oogst op.

Info over prijzen, samenstelling plantpakketten, te koop aangeboden planten en bloempakketten: bit.ly/behaag-rupe1 of www.natuuraartselaar.be/behaag

HOE BESTELLEN?

Woon je in gemeente Aartselaar

Dan kan je tot vrijdag 24 oktober online een bestelling plaatsen: www.natuuraartselaar.be/behaag

Woon je in gemeenten Boom, Hemiksem, Niel en Schelle

Bestellen kan uiterlijk tot vrijdag 24 oktober en via het online formulier: bit.ly/behaag-rupe1-bestel

En je schrijft het totaalbedrag over op rekening BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek met vermelding: Behaag natuurlijk/de Rupelstreek zoemt 2025 + naam gemeente en naam besteller.

Opmerking: Je bestelling is pas definitief als je een bevestiging hebt ontvangen.

Woon je in gemeente Rumst

Bestellen kan uiterlijk tot vrijdag 24 oktober via het online formulier www.rumst.be/behaag

Betaling op rekening BE31 0682 4337 5855 met vermelding: Behaag natuurlijk/de Rupelstreek zoemt 2025, samen met de naam en adres besteller. Je bestelling is definitief na ontvangst van de betaling.

WANNEER AFHALEN?

Vrijdag 28 november

Gemeente Aartselaar: Technisch Centrum, Oudestraat 8, tussen 18u en 19u30

Gemeente Boom: Ecohuis 't Kleibrood, 's Herenbaan 129, van 10u30 tot 11u30

Gemeenten Niel/Schelle: parking gemeentehuis Schelle, via Leopoldstraat, van 15u tot 16u

Zaterdag 29 november

Gemeente Hemiksem: gemeentemagazijn, G. Gilliotstraat 50, van 10u30 tot 11u

Gemeente Rumst: gemeentemagazijn Korte Veerstraat 43 Terhagen, van 12u30 tot 15u

Op stap voor de kerkuil, torenvalk en steenuil

Op donderdagavond 16 mei werd gestart met onze zomerse toeren langs nestkasten van kerkuil, steenuil en torenvalk. Op het moment dat ik deze tekst schrijf, nauwelijks 3 weken later, staat de teller op 31 gecontroleerde kerkuilnestkasten, 23 steenuilnestkasten en 17 torenvalkennestkasten in de Rupelstreek en Klein-Brabant.

Aan een tempo van een bezoek aan 4, soms 5 nestkasten per toer betekent dit een enorme prestatie.

Voor kerkuil staat de teller nu op 13 geslaagde broedgevallen, in 2 nestkasten waren kerkuilen aanwezig, maar werd er niet gebroed en in één nestkast waren er sporen van een kerkuil.

In 7 nestkasten zaten kauwen, in één nestkast duiven, 7 andere nestkasten waren leeg, 17 jonge kerkuilen werden inmiddels al geringd met een wetenschappelijke ring van de Ringdienst Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen. De komende dagen en weken zal dat aantal nog flink oplopen, als we nestkasten bezoeken, die nog niet werden bezocht of nestkasten waar tijdens het eerste bezoek bleek dat de jongen te klein waren om ze te ringen.

Voor steenuil staat de teller momenteel op 6 nestkasten met een geslaagd broedgeval. In 2 nestkasten waren steenuiltjes aanwezig, maar werd er geen broedgeval vastgesteld en 12 nestkasten waren leeg. Elf jonge steenuiltjes en 3 adulte steenuiltjes werden inmiddels geringd met een wetenschappelijke ring. Opmerkelijk was de vaststelling van

predatie in één nestkast, ondanks het feit dat die nestkast uitgerust is met een anti-martersluis. Vermoedelijk was de dader een wezel, deze marterachtigen zijn zo klein, dat ze de hindernis in de nestkast wel kunnen nemen.

Voor torenvalk tenslotte staat de teller op 7 nestkasten met een geslaagd broedgeval, 3 andere nestkasten werden gekraakt door Nijlganzen, terwijl 2 nestkasten leeg waren. Helaas moesten we ook een mislukt broedgeval noteren, in een nestkast lagen delen van eierschalen en pluimen van een torenvalk, mogelijk is hier ook sprake van predatie. En waarschijnlijk is de dader hier wel een steenmarter.

De komende weken gaan de controles door in een tempo van een 3-tal toeren per week en dat tot ergens midden juli.

Pas dan kunnen we een balans opmaken van het broedseizoen 2025. Tijdens onze bezoeken aan kerkzolders kijken we ook uit naar kraamkolonies van vleermuizen. En zo vonden we in de kerk van Branst kolonies baardvleermuizen en gewone grootoorvleermuizen, in de kerkzolder van Eikevliet zaten eveneens enkele gewone grootoorvleermuizen.

Helpers tijdens de toeren langs nestkasten van kerkuil, steenuil en torenvalk waren: Gie, Dirk, Marc, Sylvain, Luc, Ward, Andreas, Ilse, Hilde en Guy.

Tekst: Erik De Keersmaecker – coördinator projecten kerkuil, steenuil en torenvalk Klein-Brabant/Rupelstreek

Nestkast met adulte vrouw steenuil en 3 jonge steenuiltjes, achteraan een martersluis – foto: Andreas Bernaerts

Ringen jonge torenvalken – foto: Gie Wyckmans

Gewone grootvleermuis in kerkzolder Eikevliet – foto: Erik De Keersmaecker

Speuren naar kamsalamanders in het natuurgebied Kleiputten Terhagen

Uitgerust met waadpakken en 5 trechterfuiken waren we tussen 31 maart en 9 april aan de slag in het natuurgebied Kleiputten Terhagen, met als belangrijkste missie: kamsalamanders vangen. En opnieuw met succes, want in een ondergelopen moerasbos en in een gracht die tijdens de nazomer van 2022 werd verbreed zaten er opnieuw kamsalamanders in de fuiken. In totaal werden 10 diertjes gevangen, gefotografeerd en meteen weer vrijgelaten.

Tijdens de inventarisaties keken we vooral uit naar de vangsten in 3 poelen, die in 2022 nabij het kijkpunt ijsvogel werden aangelegd. Kolonisatie van die poelen door kamsalamanders is voorlopig nog niet gebeurd. Al is dat niet helemaal zeker; daarvoor zouden de trechterfuiken op z'n minst enkele dagen in die poelen moeten staan, mogelijk iets dat we in de lente van 2026 gaan plannen.

Op dat moment zijn er dan weer meer water- en vooral bodemplanten in de poelen gaan groeien, en kunnen we ervoor zorgen dat er ook onderwaterhout aanwezig is, waardoor ze beter geschikt worden als voortplantingspoelen.

In de fuiken zaten wel meerdere kleine watersalamanders en ook verschillende waterroofkevers, waaronder meerdere exemplaren van een kever met de weluidende naam: gestreepte haarwaterroofkever, een zeldzamere soort, die we eerder ook al in de grachten in het Niels Broek vingen.

De gestreepte waterroofkever leeft vooral in schoon, open water met een rijke oevervegetatie en is daarmee een goede indicator van een goede waterkwaliteit en een gezond ecosysteem. Meer dan terecht heeft deze soort dan ook een plaatsje verworven op de Europese Habitatrichtlijn.

Helpers tijdens de inventarisaties waren: Yente de Maesschalck, Dirk Struyf en Marc Zegels.

Alle resultaten van de inventarisaties werden ingevoegd op de website: www.waarnemingen.be van Natuurpunt.

Tekst en foto's: Erik De Keersmaecker

Gestreepte waterroofkever

Man kamsalamander

Inventarisatie vangsten door Yente de Maesschalck

Verzamelen fuiken door Marc

Stel je voor: een leven zonder wind. Zou Vanessa Chinitor met "Like the niks" ook 12de zijn geëindigd op het songfestival? En hoe zou Elton John zijn ode aan Lady Di moeten heten dan: "Candle in the pompbak"?

Nul beaufort. Rechte rookpluimen, stilletjes tot in de ongrijpbare verte waar stillezens foeteren en de was nog altijd droogt, maar langzamer. Wel beaufort doet truien drogen, bomen knakken, hoedendragers aarzelen, strandvliegers aanrukken, bladluizen duizelen en Saharazand tuimelt over de Lage Landen heen.

Het humeur van de windzak bepaalt ook de keuzes van vele macroptere organismen, niet in het minst de vogels. We lijsten enkele fenomenen op windenergie op.

Kleine torenvalk – foto: Luc Meert

Trektellingen Noordelijk eiland

Wind is spanning, hoop, verlangen... Een flinke bries uit het juiste gat verwijst straffe verhalen naar de tandenknarsende invallersbank. Scannen en tellen! Verschillen in luchtdruk maken of kraken vogeltrektellingen. Zonder wind is van gestuwde trek geen sprake. "Vanaf de meeuwen vliegjes beginnen vangen, is 't voorbij", sprak ooit een wijs trekteller. Bij tegenwind trekken vogels veel lager en zichtbaarder. Meewind zorgt dan weer voor feest buiten bereik van draagbare verrekijkers, op enkele honderden meters tot kilometers hoogte.

Neem nu aalscholvers: die hebben in het najaar graag een rugwindje uit het noorden, wat onder meer 1.686 stuks opleverde op 07/12/2012. Ganzen en lijsters ook, en zeker wanneer het plots frisser wordt. Ook purperreigers vertrekken massaal eind augustus/begin tot in september met een aangenaam windje uit het noorden.

In de lente is het bij westenwind uit-

Havikarend – foto: Luc Meert

kijken voor stelt- en strandlopers tijdens hun noordelijke rush. Zeker in mei kan er dan al eens een krombek-, kleine- of drieteenstrandloper, kanoet of 'n fraaie schep bontbekplevieren op binnenlandplasjes lopen paraderen.

Een briesje uit het zuidoosten in het voorjaar zorgt voor oostelijke 'specialekes'. 6/05 en 7/05/2016 leverden op het Noordelijk eiland Wintam onder meer: 3 grauwe kiekendieven, 2 reuzensterns, visarend, rode wouw, steltkluut, zomertortel, 2 wielewallen, duinpieper, 15 zwarte wouwen en een purperreiger op.

Ook stijgende warme lucht door zonnearmte zorgt voor dynamiek: 248 ooievaars, 10 wespdierven en een visarend zetten dit op 27/08/2014 in de verf.

Winderig Wintam... voor altijd in ons geheugen gegrift!

Overshooting

Een klassiek fenomeen dat tijdens het voorjaar leidt tot vaak schaarsere zuidelijke soorten. Hun voorgekauwde broedgebieden vliegen ze voorbij, gestuwd door een aangenaam zuidenwindje gekoppeld aan een hogedruk gebied dat zich tot in onze contreien uitstrekt. Jaarlijks vleugelen zo moeiteloos roodstuitzwaluw, slangenarend, hop, bijeneter, ralreiger, Alpengierzwaluw enz. tot in onze streken.

Ook in het voorjaar van 2025, met vaak zuidenwind, werden zeldzame zuidelijke broedvogels zoals onder andere groene bijeneter, kleine torenvalk, vorkstaartplevier, havikarend tot voor onze verrekijkers geduwd.

Een zuidelijke soort die dan weer tijdens het najaar even onze streken komt bezoeken en nadien weer naar zuiden snelt, is de vale gierzwaluw die in het Middellandse Zeegebied nestelt. In oktober/november doemen soms tientallen tot honderden onervaren vogels, gestuwd door een makkelijke zuidenwind, bij ons op.

Gierzwaluw

Het inheemse neefje van de vale gierzwaluw kan als geen ander de windeman de loef afsteken, met 46 gram sikkal krijgt snelle strepen tegen het wolkrijk. Zo onbehelpzaam aan land, als neefje van de kolibri, zo acrobatisch eet, paart en slaapt hij in de massieve bovenheid. Tijdens de slaap schakelt hij afwisselend één hersenhelft uit terwijl de andere op cruise controle de vogel verder door het zwerk laat harken. Geen ander vogel kan zo de wind lezen als de gierzwaluw. Jonge vogels die in augustus het nest verlaten, blijven enkele jaren airbound tot ze, vanaf de leeftijd van 2 à 3 jaar oud, zelf nestelen.

De jonge vogels blijven letterlijk enkele jaren doorvliegen. Gierzwaluwen kunnen migreren aan een snelheid van meer dan

100km/u, en dat op eigen kracht en zonder rugwind. Gierend door opgewarmde woonwijken lijkt het de gierzwaluw geen moeite te kosten. Jaloersmakende vrijheid.

Pelagische vogels op Schelde en Rupel

Uitgesproken zeevogels trekken niet altijd met een buikje vol goesting de Noordzee in, laat staan dat ze het brede Schelde-estuarium aan een inspectie onderwerpen. Zeekoet, drieteenmeeuw, Jan-van-Gent, grauwe pijlstormvogel, kleine en middelste jager, vaal stormvogeltje, Noordse stormvogel, rosse franjepoot zijn soorten die doorgaans ver op zee vertoeven/migreren maar door harde aanlandige wind en misschien wat gemakzucht of een off-day binnenwateren opzoeken.

Zo speelde een zeekoet voor badeendje op de Schelde bij Rupelmonde op 17/12/2011. Een drieteenmeeuw kwam de toerist uithangen rond de sluis van het Zeekanaal in Wintam op 28/10/2006. Een fotogenieke kleine jager werd o.a. rustend opgemerkt aan de ingang van het Zeekanaal op 18/10/2020.

Een heuse Jan-van-Gent die op 12/10/2014 langs de telpost te Kruikebeke vloog, werd nadien nog verder in het binnenland in de omgeving van Zandhoven gezien. Ook op 07/09/2016 vloog een juveniele Jan over de telpost. Ditmaal zonder aanlandige wind. Peter Hofman en Bart De Keersmaecker brulden elk, gedragen door een emotionele geluysuitbarsting, een joepie-achtige uitstoot toen een Noordse stormvogel in de juiste periode op 10/09/2001 en 18/10/2003 langs Schelle en Hemiksem gleed.

Het opdagen van oceaavogels in het binnenland wordt allicht wat over het hoofd gezien maar is vrijwel steeds het gevolg van harde noord- of noordwestenwind. De doordeweekse landrot mijdt winderig, nat en fris weer, met achteraf uitlekkende kleding die plekken kan genereren op planken

vloeren.

Vogelplekjes in de Rupelstreek

Onrechtstreeks zorgt de wind er ook voor dat een waterloop, zoals de Rupel, terug krijgt wat ooit aan haar lenden plakte. Een brede winterbedding of belendende overstromingsvlakte. Plekjes waar een teveel aan vocht heen kan, behoudens stroomafwaarts wapenen ons watersysteem ook tegen rampen zoals deze van 01/02/1953, die leidde tot verschillende dijkdoorbraken. De creatie van nieuwe getijdenatuur is hierbij een voortreffelijk biodiverse bijvangst.

Op www.sigmaplan.be kan je meer lezen over hoe de Vlaamse Waterweg nv en het ANB dit aanpakken.

Jullie kennen vast enkele gebieden in onze regio: de polders van Kruikebeke (600ha) aan de overkant van de Schelde, het lopende project in Wintam/Hingene (233ha) met de Oudbroek-Schellandpolder, het Groot Schoor en het Stort van het Buitenland en de gebieden in het ommeland van de geboortewieg van de Rupel in Rumst, met het Battenbroek/Grote Vijver, het Zennegat, Tien Vierendelen en de Bovenzanden.

De werkwijze is steeds dezelfde: met een fijn potlood tekent men getijdenatuur, ontpoldering en wetlands op een kaartje, nadien bouwen aannemers met kranen en grote dumpers de fijne pennentrekjes tot ruwe getijdengroeven en klaar is kees! Deze bestaande, lopende en nog te realiseren gebieden zijn, alvast op vlak van vogeldiversiteit, eyecatchers. Zeker tijdens de eerste jaren, zonder het zicht belemmerende en slik verdrukkende vegetatie zijn ze een walhalla voor pleisterende watervogels.

Zodoende scheidt de windhaan blijheid met nieuwe natuur, trektelezier, verrassende waarnemingen van zuidelijke vogels en oceaangebonden soorten!

Kleine jager – foto: Luc Meert

De klassieke 3-verenwandeling werd reeds meerdere keren gepromoot in het Rupel.blad. In 2023 werd de wandeling zelfs geselecteerd voor de competitie: Mooiste wandeling van de provincie Antwerpen en haalde daarbij een mooie 2de plaats en vorig jaar kreeg de wandeling flinke promotie dankzij de 10.000 stappen wandeling in de weekendbijlage kranten GVA en het Nieuwsblad.

Met de 3-verenwandeling LARGE doen we er nog een stevige schep bovenop, met een wandelafstand van bijna 18 km kan je een ganse dag genieten van de prachtige rivierlandschappen langs de Schelde en de Rupel en de natuurpracht in de polders van Bazel/Rupelmonde, de Rupelmondse kreek, en het Noordelijk eiland.

Hou bij het plannen van je wandeling wel rekening met de vaartijden van de veerboten. De veerboten over de Schelde tussen Hemiksem en Bazel en de Rupel tussen Wintam en Schelle varen het ganse jaar. De veerboot over de Schelde tussen Rupelmonde en Wintam en over de Rupel tussen Schelle en Wintam en over de Schelde tussen Bazel en Hemiksem vaart in de periode juli en augustus alle dagen, in september enkel tijdens de weekends.

1. Een comfortabele veerboot brengt je naar de overkant van de Schelde, daar ga je metéén naar rechts en wandel je over de overlooppdijk. Hier heb je een mooi zicht op het grootste overstromingsgebied van Vlaanderen. Het landschap toont graslanden, doorsneden met sloten afgezoomd met brede rietkragen en grote rietlanden. Blauwborstjes, rietzangers en kleine karekieten zijn er nog af en toe te horen. In de herfst vertrekken ze naar de overwinteringsgebieden in Afrika. Blauwe reigers, lepelaars en kleine zilverreigers zoeken voedsel in de sloten en plassen. In de graslanden grazen regelmatig groepen reeën. De graslanden worden jaarlijks één keer gemaaid en vormen dan het decor van honderden zomerganzen, voornamelijk Canadese ganzen en grauwe ganzen. Hou zeker even halt aan enkele mooie rustpunten met zitbanken.

2. Het wandelpad op de smalle dijk van de Heibeek leidt je naar een tijds capsule aan de linkerkant van de dijk. Hier stond ooit een cafeetje, een verzamelplaats voor vissers, jagers en stropers. De verhalen die hier verteld werden, willen we als natuurliefhebbers liever niet horen. Al waren er zeker ook interessante verhalen bij. Iets verder wandel je rechts van de dijk via een rietscherf naar een prachtige overdekte kijkwand, met zicht op de Barbierbeek. Hier kan je enkele eendensoorten wel erg dichtbij bekijken. In deze periode van het jaar zijn de meeste mannetjes wilde eenden in rui en dus in epliskleed, en lijken het net vrouwtjes, enkel de geelgroene snavel onderscheidt ze van de vrouwtjes.

3. De plassen en vijvers aan de overkant van de straat zijn bedekt met grote bladeren van de gele plomp en waterlelie. Beiden horen tot de familie van de waterlelies, tijdens de bloeiperiode is het onderscheid tussen beide soorten duidelijk. Waterlelies hebben witte tot roze bloemen, terwijl de bloemen van de gele plomp knalgeel zijn. Verder wandelen

doe je langs de Dweerse Gaanweg. Grote groepen Nijlganzen, Canadese ganzen en grauwe ganzen foerageren in de graslanden.

4. De steltlopersplas en de otterplas, dat zijn namen die plaatselijke vogelaars aan de plassen en plasdras gaven, om te weten waarover men praat en je raadt het al, het zijn 2 bijzonder vogelrijke plekken. Helaas zitten ze nu grotendeels verstopt achter een metershoge rietvegetatie, om ze te bekijken moet je eventjes een ommetje maken richting de overlooppdijk. Maar het loont de moeite...

5. De grote lindenboom met zitbanken is opnieuw een mooi rustpunt, in de boom hangt een kapelletje, kapelbomen zijn ook erfgoedbomen. Zij vormen een historische eenheid met een kapel of kruis en zijn een baken in het landschap. De kapelletjes tonen de volksdevotie van weleer en zijn vaak opgericht als dank voor een genezing of als een herinnering aan een bepaalde gebeurtenis. Elzenbroekbossen domineren het landschap links in de Blauwe Gaanweg, het zijn bijzonder waardevolle biotopen en steeds zeldza-

mer, zelfs op Europees niveau. Je wandelt nu onderaan de hoge kilometerlange ringdijk.

6. Het Beverpad leidt je langs de prachtige Rupelmondse kreek en het mooi gerestaureerde Conixhofje. Het is nu een mooie vogelkijkplek, misschien spot je hier wel een ijsvogel. In de kreek kan je futen, dodaarsen en aalscholvers bekijken. Langs de kreek wonen meerdere beverfamilies, na een afwezigheid van ruim anderhalve eeuw heeft de bever een flink deel van Vlaanderen heroverd. Een andere leuke plek om te vertoeven is het heuveltje met zitbanken en een mooi zicht op het Karperhuisje, ook al een gebouwtje dat prachtig werd gerestaureerd.

7. Op het einde van het Beverpad moet je de metershoge Scheldedijk opklauteren, daar wandel je naar rechts, richting het dorpje Rupelmonde. In dit pittoreske dorpje kan je bijna letterlijk een stap terugzetten naar het verleden. De getijdenmolen is een echt erfgoedpareltje, de huidige molen werd in 1517 gebouwd. Vlakkbij bevindt zich de Graven-toren, die in 1817 gebouwd werd op de

ruïnes van een immense middeleeuwse waterburcht, eigendom van de Graaf van Vlaanderen. Vanop het dak heb je een prachtig zicht op Rupelmonde en de samenvloeiing van Schelde en Rupel. In de toren kan je een tentoonstelling bekijken over het leven van Mercator, de beroemde cartograaf, die geboren werd in Rupelmonde. Terwijl je op een terras van een cafeetje geniet van een drankje scheren huiszwaluwen boven de straten.

8. Via de sluizen over het Zeekanaal bereik je het Noordelijk eiland, één van de beste vogelgebieden langs de Rupel en de Schelde. In elke periode van het jaar is wel iets te beleven en de vogels laten zich makkelijk bekijken vanaf de Rupel en de Kanaaldijk. Op de plassen zwemmen dan tientallen jonge wilde eenden, kraakenden, kuifeenden en tafeleenden. Tijdens de zomermaanden vertoeven er doorgaans ook groepen lepelaars op het Noordelijk eiland, neem rustig de tijd om ze te bekijken.

9. Op de gevel van het paviljoentje aan de strekdam van het Noordelijk Eiland kan je een prachtige tekening van een narwal bekijken, een werk van Streetart-artist DZIA. In het paviljoentje kan je een tentoonstelling bekijken over deze opmerkelijke vondst en tevens het verhaal van de terugkeer van de vissen in de Rupel en de Schelde, met daarbij ook de legendarische finten of meivissen. Ook grijze en gewone zeehonden, die af en toe ook in de Rupel en de Schelde worden waargenomen en 2013, het jaar van de bruinvis komen aan bod. Op het dakterras staat een maquette van het verdwenen Fort Sint-Margriet.

10. Aan de gebouwen van de oude Interrescautcentrale woont een grote kolonie huiszwaluwen. Met inmiddels meer dan 100 broedpaartjes, één van de grootste kolonies van de streek. Vanaf begin april komen ze terug vanuit de overwinteringsgebieden in Afrika. Huiszwaluwen bouwen hun nesten onder de brede dakgoten en in de hoeken van de ramen. Na

3 weken verlaten de jongen het nest. Daarna starten de ouders met een tweede broedsel. Opvallend is dat de jongen van het eerste nest helpen bij het voederen van de jongen van het tweede nest.

11. Ooit was de Benedenvliet één van de belangrijkste getijdenbeken langs de Schelde. In 1994 werd de Benedenvliet afgesloten van de Schelde en binnendijks werd een wachtbekken aangelegd. Bergeenden, wintertalingen, kraakeenden en kuifeenden zijn er goed te bekijken. Met wat geluk zie je een ijsvogel voorbijflitsen. Ook de grote gele kwik vertoeft graag langs de Benedenvliet, altijd op zoek naar kleine insecten op het wateroppervlak.

Algemene info

LENGTE WANDELING: 17,5 km

START : Veersteiger Callebeekstraat

Parking

Parkeerstroken Callebeekstraat/Scheldestraat.

Toegankelijkheid

- Het hele jaar door op de paden. Een verrekijker en stevige schoenen zijn een aanrader.
- Het pad langs de Heirbeek is niet geschikt voor rolstoelgebruikers/kinderwagens.
- Wandelaars met honden welkom, wel met hun dier aan de leiband.

Openbaar vervoer

- De Lijn: lijnen 290 – 291 – 295 halte Scheldestraat of Callebeekstraat, op 600 m
- NMBS station Hemiksem: op 1,2 km

Vaartijden verboden:

Hemiksem/Bazel:

Vertrek aan kant Hemiksem, voor de middag 20 minuten na het uur en het halfuur. Na de middag een kwartier voor en na het uur.

Rupelmonde/Wintam

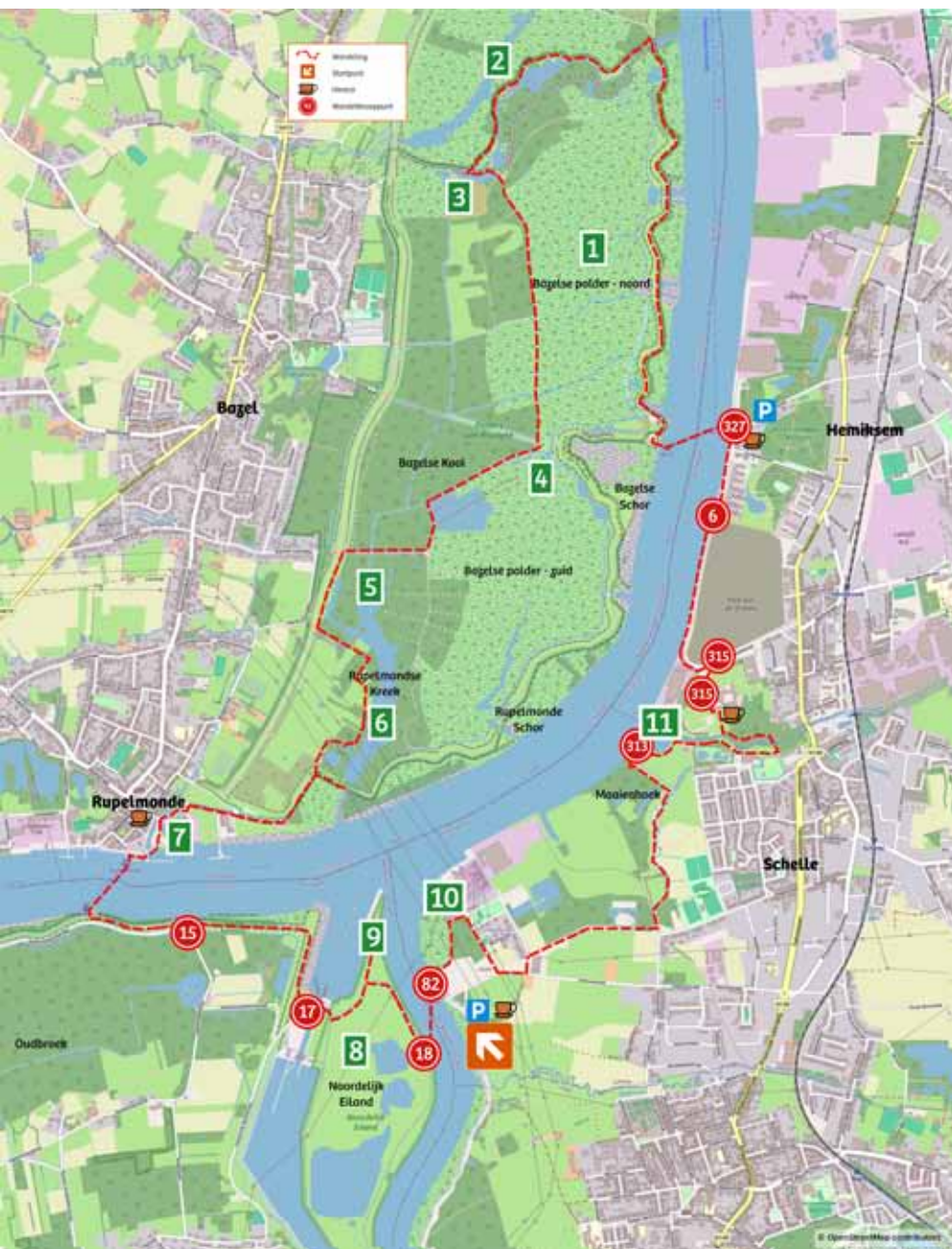
- In juli en augustus alle dagen, in september enkel tijdens de weekends.
- Tijdens de week: 7u-20u ; weekend: 9u – 20u
- Vaart elk uur en elk half uur heen en weer
- Vaart niet om 12u30

Wintam/Schelle

- Tijdens de week: 7u-20u ; weekend: 9u – 20u
- Vaart elk uur en elk half uur heen en weer.
- Vaart niet om 12u30

Horeca

- Rupelmonde: cafés wijk 't Schelleke, in het dorpscentrum en langs de Schelde
- Hemiksem: Bar Bernaar (vlakbij de abdij) en eetcafé RIVA Scheldeboord
- Schelle: Restaurant Tolhuis Veer (Rupeldijk Schelle) en Penneke Volt (Interrescautlaan)

Inmiddels zijn we ook in de weer met het plaatsen en bemonsteren van de fuien in onze grote rivieren. Vrijdag 4 april werden de schietfuien in de Schelde bemonsterd en daar ving we bot (3 ex.), brasem (3 ex.), dikkopje (18 ex.), 3-doornige stekelbaars (1 ex.), kolblei (1 ex.), rietvoorn (1 ex.), snoekbaars (2 ex, met daarbij een exemplaar met een lengte van ruim 50 cm lang), spiering (1 ex.), Chinese wolhandkrab (1 ex.), steurgarnaal (370 ex) en ook een shimufurigrondel en dat is toch weer een opmerkelijke vangst. In november 2022 viste een hengelaar twee exemplaren van de shimufurigrondel op in het kanaal Gent-Terneuzen en dat bleken de eerste vangsten van deze soort in Europa te zijn. De shimufurigrondel is een kleine Aziatische vissoort die inheems is in Japan, China en Zuid-Korea. Waarschijnlijk bereikte die onze contreien via ballastwater van schepen. Voor de vondst in Vlaanderen was er maar één populatie bekend buiten het natuurlijke verspreidingsgebied, in de San Franciscobaai in Californië. Inmiddels ving wetenschappers van het INBO ook een shimufurigrondel in de Rupel ter hoogte van Wintam.

De bemonstering van de schietfuien die op 17 april in de Nete ter hoogte van Rumst geplaatst werden, leverde de vangst op van een bot, een kopvoorn, 4 palingen en een glasaaltje. Vooral de vangst van een ruim 25cm lange bot is opmerkelijk. Bij onze bemonsteringen in de Rupel en de Schelde worden enkel kleinere botjes gevangen. het lijkt dus dat grotere botten voornamelijk in de Nete vertoeven. Zodra botten een lengte bereiken van ongeveer 25cm en dus volwassen zijn trekken ze naar zee om zich voort te planten. De juveniele botjes, die in zee werden geboren, trekken daarna getijdenrivieren zoals de Schelde, de Rupel, de Nete, Dijle en Zenne op als opgroeigebied. Uit bemonsteringen door wetenschappers van het INBO blijkt dat jonge botjes zelfs de Dijle tot in Leuven opzwemmen.

Een bot, met een lengte van ruim 25cm

Voor het eerst een glasaaltje in onze fuien

Het is voor het eerst dat we erin slagen om een glasaaltje te vangen in onze fuien, misschien deden we het eerder, maar werd het niet opgemerkt. Glasaaltjes zijn baby-palingen, bijna helemaal doorschijnend, met een lengte van ongeveer 7 centimeter, een omtrek van enkele millimeters en 2 pientere oogjes in het piepkleine kopje zijn ze nauwelijks zichtbaar. Op het moment dat ze voor onze kusten en in onze rivieren verschijnen hebben ze er reeds een reis van 6.000 kilometer opzitten. Ongeveer 2 jaar zijn ze dan onderweg geweest, vanuit de diepten van de Sargassozeë bij de Bermuda-

Bemonsteren schietfuien in de Schelde

Plaatsen schietfuien in de Nete

driehoek, waar ze geboren werden laten miljoenen larfjes zich over de Atlantische oceaan dankzij de warme golfstroom richting Europa meedrijven. Onderweg maken ze een metamorfose door en groeien ze uit tot glasaaltjes. Zodra ze tijdens het voorjaar de kusten bereiken beginnen ze ineens te zwemmen, alsof het zoete water hen roept.

Een glasaal in onze fuien

Iedereen die al eens in het speelbos van de Reukens komt, heeft ze vast opgemerkt: de stippelmot. Ze vallen op doordat hun rupsen een web spinnen, vandaar dat ze ook wel spinselmot genoemd worden. Er zijn wel meer motten waarbij de rups een webachtige structuur spint; zo kennen we allemaal wel de zijderups. Al spint deze enkel een cocon waarin de rups kan verpoppen en geen heel web. De stippelmot lijkt met haar spingedrag meer op de eikenprocessierupsen. Deze kennen we vermoedelijk allemaal wel van haar jeuken brandharen en misschien ook van de manier waarop ze van boom naar boom trekken in een mooi rijtje. Gelukkig hebben de stippelmotten deze haartjes niet, en ze bewegen zich ook helemaal niet in colonne voort, bij hen is het ieder voor zich.

Stippelmot

Van de wereldwijd 400-tal soorten komen er in België een 20-tal voor. Elke soort heeft een bepaalde waardplant waar zijn rupsen de bladeren van eten. In de Reukens vinden we de kardinaalsmuts-, de meidoorn- en de vogelkersstippelmot terug. In je tuin kan je ook de appel-, de peer- en de pruimstippelmot tegenkomen. Het is de vogelkersstippelmot die dit jaar de bomen in het speelbos omtoverde tot een spookbos dat recht uit een aflevering van de nachtwacht (je weet wel, dat kinderprogramma met een weerwolf, een elf en een vampier in de hoofdrol) zou kunnen komen.

Voor ons mensen zijn ze volstrekt ongevaarlijk, en voor de bomen valt het eigenlijk ook nog mee. Toegegeven, dit jaar zullen de vogelkersen het wat moeilijk hebben, maar ze komen er zeker bovenop. Je ziet dat nu de meeste rupsen verpopt zijn er hier en daar al nieuwe blaadjes groeien.

Waarom worden ze niet bestreden, wordt vaak gevraagd, en daar geef ik ook graag een antwoord op. Bestrijden met chemische stoffen is zeer nadelig voor de natuur in het algemeen, zelfs als je een stof zou hebben die enkel de rupsen van de stippelmot doden.

Deze stof komt dan immers in de voedselketen terecht, waardoor de natuurlijke vijanden zoals meesjes en andere insectenetende vogels dit in hun lichaam krijgen. Doordat ze veel insecten eten stapelt de stof zich op, en kunnen ze er ook aan sterven. Zo zijn er aanwijzingen dat er na de buxusmottenplaag heel wat mezenkinderen stierven door een verhoogde pesticidegehalte in hun lichaam. En dan heb je nog een hele hoop andere predatoren zoals sluipwespen, oorwormen, roofkevers, rupsendoders, roofvliegen, aaltjes, en insectenetende schimmels. (Het is niet voor niets dat de rupsen een beschermend web maken.) Al die rovers moet je even de tijd geven voor ze met genoeg zijn om de populatie stippelmotten terug in te dijken. Maar binnen een paar jaar komt er weer een natuurlijker ogend evenwicht, zeker midden in een natuurgebied waar voldoende plek is om deze natuurlijke vijanden de kans te geven zich te ontwikkelen.

Door hun grote aantal zorgen de rupsen zelf ook voor een beperkende factor. Ze sterven van de honger doordat er te veel zijn. En er waren dit jaar gewoon te veel rupsen, eens ze alle vogelkersblaadjes hebben opgegeten is er niet voldoende voedsel meer om alle rupsen tot mot te laten verpoppen.

Er zijn er nog veel hoor, dat zie je nu al, vermits de motten uit hun pop gekropen zijn. Nu sneeuwt het in het speelbos van de stippelmotten.

Tekst: Jeroen Touchant

Uitgevlogen stippelmotten in de Reukens

Spinsel van de rupsen van de stippelmot

Cursus Natuurgids

Excursie Macro-invertebraten in de Reukens

Zaterdag 10/5/2025

Natuurpunt Zuidrand Antwerpen startte in september 2024 met een cursus Natuurgids.

Zowat 25 cursisten volgen de boeiende cursus met minimaal 2 x per maand een theoretische lesavond en een weekendpraktijkles. Aan de praktijklessen geven ook de buurafdelingen hun medewerking.

Zaterdag 10 mei kwamen – bij stralend weer – de cursisten naar de Reukens voor een les macro-invertebraten.

Aartselaarse Natuurpunters Luk en Ria gaven aan de cursisten info over het natuurgebied en het beheer ervan en leidden de enthousiaste groep naar de waterpoel nabij het speelbos.

Daar stonden de vier “watergidsen” Rudi Sempels, André Arnouts, Marc Zegels en Frank van Campen klaar met enorm veel materiaal om alles in goede banen te leiden.

Cursisten Denis Liesenborghs en Raf Van der Veken schreven een weergave van de lesinhoud.

Werkwijze: Biotische index bepalen (Bron: betavak.nl)

Om de kwaliteit van oppervlaktewater te bepalen gaan we na hoe groot de invloed is van vervuiling op het leven in water. Om deze biologische factoren na te gaan, is de biotische index ontwikkeld. Wetenschappers hebben vastgesteld dat macro-invertebraten (= ongewervelden die met het blote oog zichtbaar zijn) bij toenemende verontreiniging verdwijnen. Dit heeft te maken met hun gevoeligheid ten opzichte van lozingen van vervuild water in oppervlaktewater. De volgorde van verdwijnen van soorten en soortengroepen is: steenvliegen (verdwijnen het snelst) → haften → kokerjuffers → vlokreeften → pissebedden → muggenlarven → wormen (verdwijnen het laatst)

Macro-invertebraten lenen zich makkelijk voor het opstellen van een methode als de biotische index:

- Ze hebben een relatief lange levensduur (enkele maanden of jaren) en ze ondergaan tijdens hun tijd in het water alle kwaliteitsveranderingen van het milieu.
- Ze vertonen een grote verscheidenheid betreft hun voedsel. Je treft zowel herbivoren, carnivoren en omnivoren aan en zij behoren tot verschillende niveaus van het ecosysteem.
- Veel soortgroepen hebben een sessiele levenswijze: ze verplaatsen zich niet of weinig.
- De bepaling van de biotische index is snel, gemakkelijk en vereist geen specialistenwerk.
- Doel: Aan de hand van macro-invertebraten onderzoeken wat de waterkwaliteit is.

Tijd		0-1	2-5	6-10	11-15	16+
MACRO-INVERTEBRATEN						
TK1	FLIE		7	8	9	10
	LEE	5	6	7	8	9
TK2	FLIE		6	7	8	9
	LEE	5	5	6	7	8
TK3	FLIE		5	6	7	8
	LEE	3	4	5	6	7
TK4	FLIE		3	4	5	6
	LEE	3	4	5	6	7
TK5	FLIE		2	3	4	5
	LEE	2	3	4	5	6
TK6	FLIE		1	2	3	
	LEE	1	2	3		
TK7	FLIE		0	1	1	
	LEE	0	1	1		

Materiaal

- (Loep)potjes
- Schepnetje, lange en korte steel
- Opvangbakje
- Determinatietabel: zoekkaart waterdieren

Methode

- Verzamelen van macro-invertebraten. Bemonster met het schepnet zowel de bodem als de oeverzone van de poel
- Doe een beetje water in het opvangbakje. Leg het schepnet op de grond. Haal er de diertjes uit en doe ze in het bakje met water.
- Sorteert de gevangen dieren.
- Breng de gevangen dieren op naam met de determinatietabel

De watergidsen hadden een interessante museumwand voorbereid - foto Ria Thys

Alle gevonden dieren werden in verschillende bakken verzameld in het "museum", volgens manier van voortbewegen of van ademen. - foto Ria Thys

Gezellige bedrijvigheid op de onderzoekplaats - foto Ria Thys

De biotische index

- Aan de hand van naaststaande tabel kan de biotische index bepaald worden.
- In de linkerkolom staan bovenaan de groepen en dieren die alleen in zuiver en zuurstofrijk water kunnen leven. Hoe lager in deze kolom, hoe vuiler en zuurstofarmer het water mag zijn waarin deze dieren voorkomen.
- Welk van de door jou gevonden diertjes kan je het hoogst rangschikken in de linkerkolom van de tabel? In de vijver van de Reukens vonden wij één kokerjuffer.
- Ga bovenaan naar de rij van Totaal SE en zoek de kolom die overeenkomt met het totale aantal soorten of groepen die jij gevonden hebt.
- Het getal dat je vindt waar deze kolom kruist met de rij van de minst tolerante groep die je vond, is de biologische index. In de Reukens vonden wij 23 soorten - zie tabel Soort(groep).
- De biotische index van de vijver in de Reukens is 8, wat een hoog cijfer is voor stilstaand water.
- De pH waarde van de vijver in de Reukens was 5, vandaar dat er weinig slakken gevonden werden, want de hoge zuurtegraad is niet ideaal voor kalkschelpen.

Soort(groep)

gewone snelzwemmer (bloedzuiger)
 poel­slak
 erwtenmossel
 watermijt
 zoetwaterpissebed
 nimf van eendagsvlieg
 nimf van waterjuffer
 nimf van glazenmaker
 schaatsenrijder
 ruggenzwemmer
 staafwants
 duikerwants
 waterkever
 waterkeverlarve
 larve van vedermug
 larve van steekmug
 larve van pluimmug
 puntige blaashoornslak
 pop van een mug
 larve van waterroofkever
 blaashoornslak
 gewone geelrand
 gegroefde waterroofkever

Als je inschrijft voor activiteiten bij Natuurpunt Aartselaar zal je op je mailadres op regelmatige basis (ca 1 x per maand) onze last minute berichten (Natuurflits) ontvangen met info over onze werking en activiteiten. Wens je deze berichten niet te ontvangen, dan kan je uitschrijven onderaan in de Natuurflits.

09.08

Balen**DAGUITSTAP NAAR KEIHEUVEL EN DE MOST**

Vandaag verkennen we een prachtig natuurgebied van in totaal 540 hectare, gelegen langs de bovenloop van de Grote Nete in de gemeente Balen.

Bijzonder aan dit gebied is de combinatie van twee totaal verschillende natuurkernen die naadloos op elkaar aansluiten. De Most is een uiterst nat valleigebied, terwijl de hoger gelegen Keiheuvel, juist gekenmerkt wordt door droge open landduinen.

De Keiheuvel bestaat uit dennenbossen, open duingraslanden en enkele stukken droge heide. Bijzonder is het voorkomen van korstmossen en plantjes zoals heidespurrie en kruipbrem. De open plekken vormen het leefgebied van heivlinder, nachtzwaluw en boomleeuwrik.

De Most is een zeer nat gebied. Hier zie je enkele uiterst zeldzame plantensoorten zoals wateraardbei, waterdrieblad en veenpluis. Ook verschillende zeldzame diersoorten zoals moerassprinkhaan, bandheidelibel en porseleinhoen komen er voor. Ook de waterlopen in het gebied hebben een bijzonder hoge ecologische waarde. De waterkwaliteit is er uitstekend en de waterlopen vormen het leefgebied van verschillende zeldzame vissoorten zoals beekprik en kleine modderkruiper. Ook de bronlibel en bosbeekjuffer worden nog waargenomen.

zaterdag 9 augustus, van 8.30u tot 17u

Afspraak om 8.30 u aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 Wilrijk. Kostendelend carpools 0.10 euro /km.

Vertrek van de wandeling om 10 u op de parking van natuurgebied De Most, Pelterweg Balen o.l.v. boswachter Manu Vermeulen.

In de voormiddag wandelen we 2 u in natuurgebied de Keiheuvel. Na de middagpauze verkennen we het natuurgebied De Most. Einde: ca 17 u

Leiding: Kurt Crauwels

Gids: Manu Vermeulen

Inschrijven ten laatste 8 augustus bij Ria Thys, ria.thys@telenet.be.

Meebrengen: picknick/drank, zonne-crème en -petje, laarzen voor het namiddagdeel, verrekijker
Honden zijn niet toegelaten!

24.08

De Reukens**SOORTENSAFARI – SAMEN OP ZOEK NAAR 1000 SOORTEN!**

Met onze soortensafari geven we onze BioBlitz in de Reukens een forse duw. Gedurende één jaar – tot 22 mei 2026 – proberen we samen minstens 1000 soorten planten, dieren, zwammen en andere organismen waar te nemen. Voor meer info: zie artikel: BioBlitz op volgende pagina.

zondag 24 augustus, van 10 u tot 12 u

Kom vandaag – jong en oud, beginner of expert – zoveel mogelijk soorten ontdekken. Je hoeft geen expert te zijn: elke waarneming telt!

Waar? Natuurgebied de Reukens, Aartselaar

Afspraak om 10 u aan de picknickbank op het Reukenspad. Einde om 12 u

Meebrengen: Breng je veldgidsen, verrekijkers, loepen, smartphones met ObsIdentify of Observation, of gewoon je nieuwsgierigheid mee – zonnepetje en -crème – drankje – eventueel muggenmelk

Info: Astrid Lamens, waarnemingen@natuuraartselaar.be
Let's do this! Tot in de Reukens!

06.09

De Reukens**PLANTENINVENTARISATIE**

Vandaag geven we speciale aandacht aan planten om onze BioBlitz te voeden. Daarom gaan we dit vroege najaar onder leiding van Alain Pieters de planten determineren. We proberen alle planten op naam te brengen. Een goede flora is hierbij behulpzaam. En uiteraard geven we alle vondsten in op waarnemingen.be.

zaterdag 6 september, van 10 u tot 12 u

Afspraak aan de picknickbank op het Reukenspad

Meebrengen: flora, loep, waterdicht schoeisel.

Graag je deelname melden bij:

luk.smets@telenet.be, 0477 66 94 32

Wilde kardinaalsmuts – foto: Marie Vandenbroeck

20.09

Cleydaelhof**PLANTENINVENTARISATIE**

Wij willen een volledig zicht krijgen op wat er bloeit in het Cleydaelhof te Aartselaar. Daarom gaan we er ook dit najaar de planten determineren onder leiding van Alain Pieters. We proberen alle planten op naam te brengen. Een goede flora is hierbij behulpzaam.

zaterdag 20 september, van 10u tot 12u

Afspraak op de parking Zinkvalstraat/ Cleydaellaan (tegenover het kasteel). Meebrengen: flora, loep, waterdicht schoeisel.

Graag je deelname melden bij:

luk.smets@telenet.be, 0477 66 94 32

Natuurgebied Keiheuvel – foto: Filip Van Boven

21.09

Cleydaellaan en Cleydaelbos/Zinkval

ADOpteer een BERM
ZWERFVUIL RUIMENzondag 21 september, van 10 u tot
ca 11.30 u

Na een hopelijk mooie zomer is het zinvol om nog eens een opruimactie te doen. Want het is zoveel gezelliger te fietsen en te wandelen langs propere bermen en in een zwerfvuilverrij natuurgebied. Dus: kom helpen bij onze zwerfvuilmactie...!!!

Afspraak op de parking aan Zinkval. Werkhandschoenen en stevig schoeisel zijn aan te raden.

Deelname melden bij:
Ronny Verelst
ronnyverelst@telenet.be
0475/58 55 70

Bekijk alle activiteiten op www.natuuraartselaar.be

BioBlitz in de Reukens – samen op zoek naar 1000 soorten!

Op 22 mei 2025, de **Internationale Dag van de Biodiversiteit**, zijn we gestart met een bijzonder project: een grote **BioBlitz in de Reukens**.

Ons doel? **Gedurende één jaar – tot 22 mei 2026 – proberen we samen minstens 1000 soorten planten, dieren, zwammen en andere organismen waar te nemen.** En dit kunnen we alleen met jouw hulp!

Een BioBlitz is niet alleen een leuke uitdaging, het is ook ontzettend waardevol voor onze natuur. Elke waarneming helpt ons beter begrijpen welke soorten er in het gebied leven, hoe het is gesteld met de biodiversiteit en waar extra bescherming of beheer nodig is. Door mee te doen lever je dus rechtstreeks een bijdrage aan natuurbehoud en wetenschappelijk onderzoek. Een waar *citizen-science* project!

Hoe kan jij helpen?

Heel eenvoudig: kom naar de Reukens, ga op zoek naar soorten en registreer je waarnemingen op waarnemingen.be. Je kunt ook gebruik maken van de gratis apps ObsIdentify (ideaal voor beginners) of Observation. Zolang je waarneming binnen het gebied *de Reukens* gebeurt, wordt geregistreerd op het platform waarnemingen.be én binnen de looptijd van de BioBlitz, telt ze mee!

Doorheen het jaar zullen we enkele "soortensafari's" plannen in de Reukens. Twee safari's zijn al op zondag 24 augustus en zaterdag 6 september. Zie de Aartselaarse agenda op die data voor alle praktische info. Welkom!

Torenvalk in de vlucht – foto: Guy Borremans

Niel**NATUUR.HUIS DE PAARDENSTAL**

De Paardenstal ligt aan de Boomsestraat 221 Niel-Hellegat, of vanaf de Rupeldijk de wandelknooppunten 154 en 153 volgen.

In de periode juli/september elke zondag open, telkens van 14u tot 18u. En tevens op zaterdagmiddag, mits er vrijwilligers beschikbaar zijn.

Info: 0486/105.080 of
info@natuurpuntrupelstreek.be

05.07 – 02.08 –
06.09 – 04.10

Schelle**VOGELS KIJKEN OP HET NOORDELIJK EILAND**

Vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel maken elke eerste zaterdag van de maand een vogelkijkwandeling rond het Noordelijk eiland. De wandelafstand bedraagt 4 km, het tempo is dus laag en men krijgt dan ook ruim de tijd om de vogels te bekijken.

zaterdag 5 juli, 8u50 tot 12u

Parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle, veerboot 9u en veerboot terug om 12u.

Volgende datums: 2 augustus, 6 september en 4 oktober

Meld vooraf je deelname:

debacker-vanlinden@telenet.be

Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

11.07

Boom**OP STAP NAAR DE ZWALUWEN**

Van eind april tot begin september gonst het van het leven in en om de Boomse centrumstraten. Gierzwaluwen voelen zich prima achter gaten en spleten onder de dakgoten van de grote kerk. Daar bouwen ze hun nestjes en moeten ze in zeven haasten hun jongen groot brengen. Veel tijd hebben ze niet, eind juli vertrekken ze immers opnieuw naar Afrika.

Huiszwaluwen blijven iets langer in ons land, ze bouwen hun nesten onder dakgoten in de Groene Hofstraat en de Leopoldstraat, of wonen er in kunstnesten, die in het kader van het project: Zwaluwen thuis in Boom door vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek

werden opgehangen. We sluiten de excursie af met een lekker ijsje op de markt in Boom.

vrijdag 11 juli, van 19u tot 21u

Parking Kil (Vos Tools) Colonel Silvertopstraat/Vrijheidstraat Boom

Meld vooraf je deelname:

info@natuurpuntrupelstreek.be

12.07 - 27.09

Rumst/Walem**VOGELS KIJKEN GGG BATTENBROEK/ GROTE VIJVER**

Samen met vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel kan je om de 2 maanden een vogelkijkwandeling maken langs de Dijle en de Grote Vijver en omheen het GGG Battenbroek. De wandelafstand bedraagt 4 km en de wandeling gaat over goed begaanbare paden. Voor beginnende vogelkijkers stellen we verrekijkers ter beschikking.

zaterdag 12 juli, 9u tot 12u

Picknickplaats wandelbrug Netedijk Rumst, volg aan Markt wegwijzer Netebruggen

Meebrengen: verrekijker, een vogelgids en eventueel een telescoop.

Het aantal deelnemers wordt beperkt, **meld dus vooraf je deelname** via: debacker-vanlinden@telenet.be

Volgende excursie:

zaterdag 27 september

Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

13.07

Terhagen**VOLG DE GIDS**

Zin in een heerlijke wandeling in de prachtige natuur van de Kleiputten

Terhagen? Trek je wandelschoenen aan en ga mee op stap. Achteraf kan je in de chalet nagenieten met een warm of koud drankje.

zondag 13 juli, 14u tot 16u

Onthaal natuurgebied Kleiputten Terhagen, bereikbaar via ingang Nieuwstraat Terhagen, ter hoogte van de nieuwe rotonde, volg daar de Natuurpunt-pijlen.

Er is een fietsenparking en beperkte parking voor auto's.

Zin om mee te gaan, **meld je deelname:** chris.deranter@telenet.be

26.07

Rumst/Heindonk**VOGELS KIJKEN IN HET GGG BOVENZANDEN**

In februari 2025 werd de getijdenwerking in het GGG Bovenzanden opgestart, en sindsdien stroomt er met elk hoogtij, dus tweemaal daags Rupelwater in het gebied, dat er met laagtij weer deels uitstroomt. Inmiddels zijn we 5 maanden verder en kijken we belangstellend uit naar de reactie van vogels op deze nieuwe situatie. De eerste indrukken na de inwerkstelling van het in- en uitlaatsluis zijn al veelbelovend.

zaterdag 26 juli, 14u tot 16u30

Picknickplaats wandelbrug Netedijk Rumst

Meebrengen: verrekijker, een vogelgids en eventueel een telescoop.

Het aantal deelnemers wordt beperkt, **meld dus vooraf je deelname** via: info@natuurpuntrupelstreek.be

Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

Boerenzwaluw – foto: Fons Vandenheuvel

10.08

NIEL

VOLG DE GIDS

Zin in een heerlijke zomerwandeling in de prachtige natuur van Walenhoek? Trek je wandelschoenen aan en ga mee op stap. Achteraf kan je in het Natuurhuis nagenieten met een warm of koud drankje.

zondag 10 augustus, 14u tot 16u30

Natuurhuis De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat, ook bereikbaar via het achterwegje achter de huizen Boomsestraat, parking inrijden thv huisnummer 268.

Zin om mee te gaan, **meld je deelname:** chris.deranter@gmail.com

17.08

Terhagen

NAZOMER IN DE KLEIPUTTEN

We wandelen in de vroegere kleiputten tussen Terhagen en Reet, waar de natuur haar gang is kunnen gaan nadat de kleiontginning er tientallen jaren geleden werd stopgezet. We genieten van enkele unieke plekjes en hopelijk van heerlijk nazomerweer.

zondag 17 augustus, 10u tot 13u

poort NV De Beukelaer, Kardinaal Cardijnstraat, Terhagen (parking vlakbij rotonde einde Kapelstraat)
Meebrengen: verrekijker, fototoestel, evt. loupe, hoge wandelschoenen of laarzen (zeker bij nat weer)
Meld vooraf je deelname:
SMS naar 0475/371473 of mail naar: mdmaesen@gmail.com

Organisatie: Natuurpunt kern Boom/Rumst

30.08

Terhagen

DOE MEE ALS VRIJWILLIGER IN DE RUPELSTREEK

Natuurpunt Rupelstreek zoekt nieuwe vrijwilligers, dat kon je reeds lezen in het voorwoord op pagina 2 van dit Rupelblad.

Mensen met wat vrije tijd en met een hart voor natuur en voor de streek. Er is voor elk wat wils: van maaien, zagen en snoeien tot het opruimen van maaisel. Liever iets minder fysiek?

Ook bij inventarisaties, gidsbeurten, on-

derhoud van machines en gebouwen, het maken en ophangen van nestkasten of het bemannen van de toog in Natuurhuis de Paardenstal zijn helpende handen meer dan welkom. Je hoeft geen expert te zijn: enthousiasme, goesting en een beetje tijd volstaan.

Vandaag heten we je welkom in het natuurgebied Kleiputten Terhagen, we nemen je mee langs de plekken, waar er gewerkt moet worden en achteraf trakteren we je op een warm of koud drankje en een stukje gebak

zaterdag 30 augustus, 14u tot 17u

Onthaal natuurgebied Kleiputten Terhagen, bereikbaar via ingang Nieuwstraat Terhagen, ter hoogte van de nieuwe rotonde, volg daar de Natuurpunt-pijlen. Er is een fietsenparking en beperkte parking voor auto's.

Zin om erbij te zijn, **meld vooraf jouw deelname:** info@natuurpuntrupelstreek.be

07.09

Terhagen

VOLG DE GIDS

Zin in een heerlijke wandeling in de prachtige natuur van de Kleiputten Terhagen? Trek je wandelschoenen aan en ga mee op stap. Achteraf kan je in de chalet nagenieten met een warm of koud drankje.

zondag 7 september, 14u tot 16u

Onthaal natuurgebied Kleiputten Terhagen, bereikbaar via ingang Nieuwstraat Terhagen, ter hoogte van de nieuwe rotonde, volg daar de Natuurpunt-pijlen. Er is een fietsenparking en beperkte parking voor auto's.

Zin om mee te gaan, **meld je deelname:** info@natuurpuntrupelstreek.be

13.09

Schelle/Wintam/Rupelmonde

DRIE-VERENWANDELING MET NATUURPUNT

Tijdens deze wandeling maken we dankbaar gebruik van de veerboten die ons in een wip over de Rupel en 2 keer over de Schelde brengen. We starten met een wandeling omheen het vogelrijke Noordelijk eiland, in deze periode van het jaar kunnen we er wellicht een mooie reeks pleisteraars en trekvogels bekijken. Om dan via de Nattenhaasdonk naar de veerboot op de Scheldedijk te wandelen en de oversteek te maken naar het pittoreske Rupelmonde.

Aan de Rupelmondse kreek gaan we op zoek naar sporen van bevers en in de polders tussen Rupelmonde en Bazel kijken we de vogels op de plassen. Met de veerboot aan het Callebeek varen we terug richting Rupelstreek om dan via de Schelde- en Vlietdijk, de Maaielei en de Laardreef terug naar ons vertrekpunt te wandelen.

De wandelafstand bedraagt ongeveer 14 km. De picknick gebruiken we in een cafeetje in Rupelmonde.

zaterdag 13 september, 9u20 tot 17u

Parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle, we nemen de veerboot van 9u30
Meebrengen: verrekijker, picknick en eventueel een drankje voor onderweg

Info en inschrijven:
info@natuurpuntrupelstreek.be

Organisatie: Natuurpunt Rupelstreek

Haas – foto: Fons Vandenheuvel

Bekijk alle activiteiten op www.natuurpunt.be/rupelstreek

Educatieve biodiversiteitstoren in de kleiputten Terhagen

In de kleiputten van Terhagen is een biodiversiteitstoren gebouwd. Deze toren dient als uitkijktoren voor kinderen en biedt daarnaast schuil- en nestgelegenheid voor verschillende dieren. Egels kunnen erin overwinteren, er zijn nestplaatsen voor vogels, schuilplaatsen voor vleermuizen en het is voorzien van een bijenhotel.

De toren is gerealiseerd door Den Atelier vzw, het arbeidszorgcentrum van Pegode, met financiële steun van Cummins.